

I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

DOPORUČENÍ

RADA

Doporučení Rady

„Podpora využívání a sdílení osvědčených postupů pro přeshraniční videokonference v oblasti justice ve členských státech a na úrovni EU“

(2015/C 250/01)

RADA EVROPSKÉ UNIE,

PŘIPOMÍNÁJÍC:

1. strategii v oblasti evropské e-justice na období 2014–2018 přijatou Radou pro spravedlnost a vnitřní věci dne 6. prosince 2013 ⁽¹⁾;
2. bod 59 strategie v oblasti evropské e-justice na období 2014–2018, který stanoví, že „v případě potřeby lze uspořádat setkání neformálních skupin členských států zapojených do konkrétních projektů s cílem dosáhnout v těchto pracovních oblastech pokroku (...)“;
3. víceletý akční plán v oblasti evropské e-justice na období let 2014–2018 přijatý Radou pro spravedlnost a vnitřní věci dne 6. června 2014 ⁽²⁾;
4. pokyny k provádění víceletého akčního plánu v oblasti evropské e-justice na období let 2014–2018, které byly potvrzeny na zasedání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci dne 4. prosince 2014 ⁽³⁾, v nichž jsou stanoveny konkrétní kroky, jež má Pracovní skupina pro e-právo (e-justice) učinit v návaznosti na akční plán, včetně zřízení neformální pracovní skupiny pro přeshraniční videokonference;
5. výsledky neformální pracovní skupiny pro přeshraniční videokonference uvedené v závěrečné zprávě ⁽⁴⁾ předložené Pracovní skupině pro e-právo (e-justice);

UZNÁVÁ, že:

6. videokonference jsou užitečným nástrojem, který má velký potenciál nejen na vnitrostátní úrovni, ale také zejména v přeshraničních situacích zahrnujících různé členské státy, či dokonce třetí země. V přeshraničních případech je hladká komunikace mezi justičními orgány členských států zásadní. Videokonference je jedním z možných způsobů zjednodušení a podpory této komunikace. Výhody videokonferencí byly uznány právem Unie, které podpořilo jejich využívání mimo jiné při přeshraničním dokazování v občanských a obchodních věcech ⁽⁵⁾ a v evropském řízení o drobných nárocích ⁽⁶⁾, či upravilo postupy pro jejich použití v trestním řízení ⁽⁷⁾;

⁽¹⁾ Úř. věst. C 376, 21.12.2013, s. 7.⁽²⁾ Úř. věst. C 182, 14.6.2014, s. 2.⁽³⁾ Dokument 15771/14.⁽⁴⁾ Dokument 8364/15 + ADD.⁽⁵⁾ Nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 ze dne 28. května 2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech (Úř. věst. L 174, 27.6.2001, s. 1).⁽⁶⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 ze dne 11. července 2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích (Úř. věst. L 199, 31.7.2007, s. 1).⁽⁷⁾ Úmluva ze dne 29. května 2000 o vzájemné právní pomoci v trestních věcech mezi členskými státy Evropské unie.

7. technologie pro videokonference může být použita ve všech typech soudních řízení (v trestních i občanských a obchodních věcech) a poskytuje soudům a státním zastupitelstvím větší flexibilitu v souvislosti s přijímáním svědectví od obětí a svědků, vyslechnutím názorů odborníků a přijímáním prohlášení podezřelých a žalovaných osob. Videokonference může napomoci ke snížení stresu ohrožených svědků, například dětí. Rovněž se tak vyloučí cestování, pokud je po obětech, svědcích nebo odbornících z jiných členských států požadována výpověď. Také umožňuje poskytování okamžitých a účinných záruk, jako je právo na tlumočení, právo na informace, právo na přístup k obhájci pro podezřelé při zatčení na odlehklém místě (například v případě zatčení na volném moři). Použití této technologie rovněž snižuje náklady slyšení pro vnitrostátní správní orgány. Značných přínosů v oblasti nákladů a bezpečnosti lze dosáhnout tím, že se vyloučí přeprava osob ve vazbě;
8. v rámci evropské e-justice již začaly členské státy EU spolupracovat s cílem podpořit používání videokonferencí a vyměňovat si zkušenosti a osvědčené postupy. Tato činnost probíhá mimo jiné v rámci Pracovní skupiny pro e-právo (e-justice) na úrovni EU;
9. dosavadní práce v oblasti videokonferencí na vnitrostátní úrovni a na úrovni EU v rámci prvního akčního plánu v oblasti evropské e-justice na období let 2009–2013 již přinesly významné výsledky. Portál e-justice nabízí informace týkající se využití zařízení pro videokonference v soudních řízeních v přeshraničních situacích ve všech úředních jazycích, včetně pokynů a u většiny členských států i příslušných kontaktních údajů;
10. cílem druhého víceletého akčního plánu v oblasti evropské e-justice na období let 2014–2018 je stavět na již vykonané práci a pokračovat v tomto pozitivním vývoji na vnitrostátní i evropské úrovni. Na tuto práci by rovněž mělo být nahlíženo jako na součást širšího vývoje směrem k modernizaci soudnictví v EU a brát při tom do úvahy stávající právní rámec v této konkrétní oblasti a potřebu dodržovat zavedené procesní záruky na úrovni členských států i na úrovni EU;

ZDŮRAŽUJE, že:

11. jak je uvedeno ve víceletém akčním plánu v oblasti evropské e-justice na období let 2014–2018, zahájení soudního a mimosoudního řízení v přeshraničních situacích by mělo být usnadněno díky dostupnosti komunikace elektronickými prostředky mezi soudem a stranami řízení, jakož i svědky, oběťmi, odborníky a dalšími účastníky;
12. využívání videokonferencí, telekonferencí a dalších vhodných prostředků dálkové komunikace pro ústní výslechy, je-li to vhodné, by mělo být rozšířeno, aby se odstranila nutnost cestovat k soudu za účelem účasti na soudním řízení, zejména v přeshraničních případech, což by tak prostřednictvím snížení nákladů a úsilí přispělo k účinnému přístupu ke spravedlnosti;
13. jak je uvedeno ve víceletém akčním plánu v oblasti evropské e-justice na období let 2014–2018, budoucí práce v této oblasti by měla být rozšířena, aby dále usnadnila organizaci a provádění přeshraničních videokonferencí ve všech členských státech, a to propagací používání nástrojů IT pro podporu a organizaci videokonferencí a posílením interoperability pro videokonference. Tato práce by měla rovněž zahrnovat vytvoření společného formuláře pro žádost o přeshraniční videokonferenci/potvrzení přeshraniční videokonference. Rovněž by mělo být zváženo vytvoření sítě pro výměnu zkušeností a sdílení osvědčených postupů v oblasti videokonferencí, včetně odborné přípravy. Měla by být zvážena účast odborníků z praxe, jako jsou soudci, státní zástupci, advokáti, mediátoři a soudní tlumočníci, na této činnosti;

VÍTÁ:

14. práci odborné pracovní skupiny pro přeshraniční videokonference za účelem pomoci zlepšení celkového fungování systémů e-justice ve členských státech a na evropské úrovni. Odborná skupina byla zřízena v lednu 2014 pod rakouským vedením s cílem podporovat praktické využívání přeshraničních videokonferencí a sdílet osvědčené postupy a odborné znalosti týkající se organizačních, technických a právních aspektů;
15. závěrečnou zprávu odborné pracovní skupiny, která byla předložena v březnu 2015, obsahující konkrétní doporučení pro budoucí činnost v této oblasti;

BERE NA VĚDOMÍ skutečnost, že:

a) **odborná pracovní skupina**

16. ve své závěrečné zprávě označila řadu technických, organizačních a právních překážek, které brání využívání zařízení pro videokonference členskými státy v přeshraničních situacích. Výsledky ukázaly, že i když je pravda, že stávající právní požadavky musí být dodrženy, většina naléhavých problémů, které vyvstávají v přeshraničních situacích, je spíše organizační a technické povahy. Zejména tyto otázky by měly být přednostně řešeny buď v krátkodobém nebo střednědobém výhledu;

b) **portál e-justice**

17. měly by být dále aktualizovány a doplněny informace, které jsou již k dispozici na portálu e-justice. Budoucí plány by zejména mohly zahrnovat doplnění: odkazů na právní předpisy EU a právní předpisy členských států, které upravují využívání videokonferencí; konsolidovaných informací o všech soudech se zařízeními pro videokonference ve členských státech; nástrojů pro praktické pořádání videokonferencí (elektronické formuláře, výhledově rezervační systém); odkazů na vnitrostátní pokyny či manuály, jsou-li k dispozici; oddílu týkajícího se příkladů videokonferencí v přeshraničních řízeních a shromažďování osvědčených postupů; informací o odborných školeních a školicích modulech on-line a odkaz na vzájemně propojené databáze tlumočnicků, jsou-li k dispozici;

c) **synergie s jinými projekty**

18. měly by být rovněž zohledněny možné synergie s jinými projekty, jako je e-CODEX, AVIDICUS (tlumočení při videokonferenci) a Evropská síť pro justiční vzdělávání. Kromě údajů, které jsou již k dispozici na portálu e-justice, by měly být rovněž co nejvíce využívány stávající užitečné materiály z jiných zdrojů, včetně členských států a Eurojustu;

d) **právní aspekty**

19. videokonference získala právní uznání prostřednictvím mezinárodních úmluv a několika právních předpisů EU, jako je nařízení o dokazování v občanských a obchodních věcech, nařízení, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích, a nedávno směrnice o evropském vyšetřovacím příkazu v trestních věcech;
20. videokonference sice přináší vyšší ochranu podezřelým, obětem, svědkům a zranitelným osobám, mělo by však být zajištěno, že její využívání nebude na újmu právům obhajoby; je třeba vynaložit zvláštní péči za účelem zajištění dodržování zásad bezprostřednosti, rovnosti zbraní a kontradiktornosti. To znamená využívání zařízení, které je moderní, aby bylo dosaženo dostatečné obrazové a zvukové kvality, a bezpečné, a to úměrně citlivosti dané věci;
21. proto bude muset být posouzen dopad legislativních změn, včetně zejména evropského vyšetřovacího příkazu, který stanoví podrobný postup pro využívání videokonferencí v trestních věcech, na jednotlivá procesní pravidla a záruky platné v dožadujících a vykonávajících členských státech. Další právní otázky vztahující se k videokonferencím rovněž zahrnují identifikaci příslušných orgánů;

VYZÝVÁ ČLENSKÉ STÁTY, ABY:

22. s ohledem na zlepšení interoperability mezi členskými státy zvážily provedení následujících opatření na vnitrostátní úrovni:

a) **organizační hlediska**

- a) zavést národní kontaktní místo nebo kontaktní místa, je-li to vhodné, pro videokonference v každém členském státě. Následně zlepšit a aktualizovat – v úzké spolupráci s Komisí, je-li to nezbytné – informace na portálu e-justice (prostřednictvím evropské soudní databáze) týkající se vnitrostátních zařízení pro videokonference, národních kontaktních míst pro videokonference a odpovídajících příslušných soudů. Zlepšit organizaci kontaktních míst na vnitrostátní úrovni a na úrovni soudů;
- b) v případě individuálních videokonferencí se dohodnout na společném jazyku, je-li to třeba, spolu s vhodnými překladatelskými a tlumočnickými službami, a na tom, které časové pásmo bude použito pro stanovení začátku videokonference. Je-li při videokonferenci vyžadována podpora ze strany tlumočnicka, měly by členské státy vědět o doporučeních získaných z projektů AVIDICUS a co možná nejvíce se jimi řídit;

- c) aniž je dotčena nezávislost justice a rozdíly v organizaci justičních orgánů v Unii, nabídnout účinné školení pro potenciální uživatele, včetně soudců a státních zástupců, s cílem zvýšit jejich důvěru a schopnost vést přeshraniční videokonferenci;

b) technické aspekty

- d) zavést účinné mechanismy, včetně zlepšeného formuláře pro účinnou výměnu proměnných nebo důvěrných parametrů videokonference, ve spojení s veřejnými a statickými informacemi o zařízení pro videokonference pro každý členský stát, jež mají být zveřejněny na portálu evropské e-justice;
- e) vypracovat praktické pokyny pro uživatele a pro zaměstnance zajišťující technické plánování a podporu ohledně doporučených technických norem;
- f) zlepšit interoperabilitu mezi členskými státy prováděním systematických praktických zkoušek mezi páry členských států za účelem dokumentace pracovních parametrů. Tyto údaje mohou být poté opětovně použity pro zavedení spolehlivějších videokonferencí mezi členskými státy s dostatečnou zvukovou a obrazovou kvalitou;
- g) provést přinejmenším následující technické normy s cílem zlepšit kvalitu videokonferencí:
- využívat videokonferenční systém na bázi hardwaru (H.323/videoconference SIP),
 - konat videokonference, které budou založeny na IP,
 - používat infrastrukturu procházející přes firewall,
 - používat kódovanou komunikaci (AES-128),
 - přijímat prezentaci jako duo video (H.239) ⁽¹⁾;

c) právní aspekty

- h) posoudit dopad přijatých nástrojů EU, například evropského vyšetřovacího příkazu, ve vztahu ke stávajícím procesním pravidlům;

VYZÝVÁ PRACOVNÍ SKUPINU PRO E-PRÁVO (E-JUSTICE), ABY:

23. začala zkoumat praktické možnosti a řešení pro koordinovaný přístup s cílem zahájit spolupráci v oblasti videokonferencí se třetími zeměmi vedle dvoustranných kontaktů, které již členské státy mají v této oblasti navázány;
24. pokračovala v započaté práci v rámci odborné pracovní skupiny pro přeshraniční videokonference vytvořením sítě spolupráce mezi členskými státy v rámci Pracovní skupiny pro e-právo (e-justice) za účelem výměny zkušeností a sdílení osvědčených postupů v oblasti videokonferencí, včetně odborné přípravy, na základě návrhu, který předloží odborná pracovní skupina. Tato síť by měla:
- a) zvážit lepší využívání zařízení pro videokonference na evropské úrovni prostřednictvím vytvoření bezpečných „virtuálních videokonferenčních zasedacích místností“, do nichž by zúčastněné členské státy měly přístup;
- b) vypracovat jasný popis („protokol“) přípravy a provádění přeshraničních videokonferencí po jednotlivých krocích, který odpovídá typickým případům použití soudní přeshraniční videokonference a spojuje všechny potřebné organizační, technické a právní prvky;
- c) poskytnout pokyny pro uživatele ohledně typických soudních případů využití videokonference, které by měly největší přínos z většího a lepšího využívání přeshraničních videokonferencí;
- d) zlepšit elektronické zasílání formulářů žádostí o přeshraniční vzájemnou právní pomoc kombinací funkcí dynamických formulářů na portálu evropské e-justice s e-CODEXem, např. formulářů pro „přímé dokazování“ a „(nepřímé) dokazování“;

⁽¹⁾ Pozn.: může být nezbytné použít jako záložní řešení ISDN, pokud partner videokonference dosud nepodporuje IP.

- e) vypracovat nástroje, které by soudním orgánům pomohly určit právní nástroj platný pro organizaci konkrétní videokonference;
- f) vypracovat nástroje, které by soudním orgánům pomohly určit orgán příslušný pro organizaci konkrétní videokonference;
- g) určit opatření, která by měla být učiněna k zajištění procesních záruk při výkonu práv obhajoby a
- h) zajistit udržitelnost činnosti prostřednictvím:
 - monitorování provádění činností a projektů zaměřených na zlepšení,
 - monitorování nových technologií pro videokonference,
 - navrhování nových opatření a projektů pro další zlepšení;

VYZÝVÁ EVROPSKOU KOMISI, ABY:

- 25. zveřejnila závěrečnou zprávu odborné skupiny pro přeshraniční videokonference na portálu e-justice pro další rozšiřování mezi odborníky z praxe a dalšími zúčastněnými stranami;
 - 26. finančně podpořila provádění opatření uvedených v bodě 22 na vnitrostátní úrovni s cílem zajistit přeshraniční interoperabilitu zařízení pro videokonference, pokud to představuje celoevropský přínos v souladu s platnými nástroji financování.
-